

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
НАЧЕЛНИК
ОПШТИНСКА УПРАВА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И ПОЉОПРИВРЕДУ

АНАЛИЗА ПОЉОПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА

Нови Град, јануар 2019. година

УВОД

Пољопривреда има огроман развојни потенцијал и представља важну карику економског просперитета наше државе. Поред тога захваљујући природним ресурсима пољопривреда је одувјек дио традиције нашег поднебља. Значајни носиоци развоја пољопривреде су породична пољопривредна газдинства на којем пољопривредник као физичко лице заједно са члановима домаћинства обавља пољопривредну производњу и која су уписана у Регистар пољопривредних газдинстава. На подручју наше општине према подацима из таб.1 видљив је евидентан раст броја регистрованих газдинстава. Међутим, проблем је што газдинства још увијек показују низак степен организованости, недовољно укључивање у више организационе облике и друге видове сарадње што директно утиче на њихов ниво конкурентности и слабу тржишну позицију.

Табела. 1 Преглед броја пољ. газд. и обрадивих површина уписаних у Регистар

ГОДИНА	БРОЈ ПОЉ. ГАЗДИНСТВА	ПОВРШИНА (ha)	ПРОСЈЕЧНА ПОВРШИНА ЗЕМЉИШТА (ha)
2014	500	1643,46	3,29
2015	560	1768,83	3,16
2016	618	1872,81	3,03
2017	679	2002,11	2,95
2018	757	2701,73	3,57

Извор: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС/АПИФ

Према подацима Републичке управе за геодетско имовинско правне послове РС од укупно расположиве површине земљишта (46.956 хектара) на подручју наше општине, 20.796 хектара је обрадиво. Међутим, у Регистар пољопривредних газдинстава је, према подацима АПИФ-а од 15.05.2018. године уписано 757 пољопривредних газдинастава са 2.701,73 ha обрадивог земљишта. Проблеми који прате пољопривредну производњу и који се веома споро рјешавају су величина посједа којим располажу произвођачи и неријешени имовинско-правни послови.

Према подацима из таб.1 видљиво је да је тренутна просјечна величина посједа уписана у Регистар 3,6 хектара што је недовољно за остваривање рентабилне производње нарочито када је у питању ратарска производња.

Ратарска производња

На подручју наше општине ратарска производња се одвија на око 3500 хектара и углавном је у функцији развоја сточарске производње док је само мањи дио намјењен за тржиште. У структури засијаних површина најзаступљенија култура је кукуруз са површином од око 2.000 ha, затим слиједе јечам и зоб на површини од око 600 ha, пшеница 400 ha, тритикал на око 250 ha те сточно крмно биље на око 6000 ha. С обзиром на уситњеност парцела ратарска производња је на подручју наше општине једино исплатива за производњу сточне хране на самом газдинству. Подршку ратарској производњи за производњу меркантилне пшенице 2017/2018. године и соје произвођачи остварују на основу „Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села“ Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске. Поред наведених подстицаја произвођачи остварују право на регрес за дизел гориво за извођење прољећних и јесењих радова у пољопривреди у износу од 0,60KM по литри и одобравају се за површине које су у званичној евиденцији катастра уписане као обрадиве катастарске културе и за које је уписан начин коришћења пољопривредног земљишта у РПГ.

Ратарске културе бундева голица, раж, хељда и спелта су веома занимљиве за узгој јер за њима постоји потражња на тржишту. На подручју наше општине пољопривредна задруга „Агројапра“ из Доњих Агића откупљује ове културе и то сјеме бундеве голице по цијени од 7,00 КМ за килограм сјемена, хељду по цијени од око 1,20 КМ до 1,60 КМ за килограм и раж око 0,60 КМ за килограм, те би у наредном периоду уз подршку пројекта ИФАД (Међународни фонд за развој пољопривреде) требало посветити пажњу истраживању могућности узгоја ових култура на нашем подручју. Задруга „Агројапра“ тренутно користи само 10% капацитета за прераду бундевиног уља јер у окружењу нема заинтересованих произвођача за производњу ове културе. Што се тиче тржишта, задруга своје производе пласира на регионалном тржишту путем супермаркета „Тропик“, „Меркатор“, „АС Маркет“, „Фрукта трејд“, „Астор“, „Тржница Бања Лука“, „Феникс“, и продавница здраве хране „Јабука“. У наредном периоду је потребно да се ојача сировинска база, да задруга произведе довољну количину уља, те да унаприједи маркетиншке активности и повеже се са страним тржиштем.

Повртарска производња

Повртарска производња захтијева доста улагања и рада али њена предност је у томе што се може засновати на мањим површинама и остварити приходе веће него код кукуруза и пшенице. Као таква ова производња представља шансу за самозапошљавање становника у руралним подручјима.

На подручју наше општине поврће је засијано на око 1500 ha. Најзаступљеније културе која се узгајају на отвореном су паприка, пасуљ, купусњаче, лук, краставац, диње, лубенице и кромпир. Како је тржиште поврћа у окружењу неорганизовано и недовољно развијено највећи дио поврћа се продаје на локалној пијаци и у окружењу, а продаја се врши и на „кућном прагу“. Основни предуслов повећања обима производње поврћа је постојање откупљивача који би организовали производњу и откуп. На подручју наше општине предузеће Kühne из Њемачке у сарадњи са Општином Нови Град организује производњу краставца – корнишона већ пет година. У 2017. години произведено је 290 тона краставца и остварен је приход 270.000,00 КМ на подручју наше општине. У 2018. години уговоре је потписало 67 коопераната са заснованом производњом на 4,35ha. Остварена је производња од 322 тона и укупан приход од 290.000,00 КМ. Поред подршке уговарању производње односно успостављању пословних односа између откупљивача и произвођача Општина Нови Град обезбјеђује и директну подршку произвођачима кроз премију. На основу „Правилника о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град за 2017.“ годину одобрена су подстицајна средства за поврће на отвореном у износу од 46.457,44 КМ за 75 произвођача, од чега је само за премију за производњу краставца – корнишона исплаћено 39.048,21 КМ за 57 произвођача. Такође на основу „Правилника о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град за 2018.“ одобрена су подстицајна средства за поврће на отвореном у износу од 53.323,80 КМ за 82 произвођача од чега је за производњу краставца -корнишона издвојено 39.048,21 КМ.

Поред узгоја поврћа на отвореном на подручју наше општине имамо и производњу у пластеницима у којима се највише узгаја парадајз, паприка, салата и лук док су остале врсте нешто мање заступљене. Производња у пластеницима која се налази у систему општинских подстицаја заступљена је на површини од 13.538 m² код 41 произвођача, а подстицајна средства су исплаћена у износу од 13.269,00 КМ. Основни проблем недовољног повећања површина у заштићеном простору и унапређења технологије производње је непостојање организованог откупа. Предузеће Kühne планира да у наредном периоду покрене производњу корнишона и у заштићеном простору што би повећало шансе за унапређење овог вида производње поврћа.

Воћарска производња

Воћарска производња представља најпрофитабилнију грану пољопривредне производње која захтјева највећа улагања у нове технологије производње, а нарочито стандарде квалитета. Како би производња била конкурентна на тржишту мора се водити рачуна о томе да производна цијена буде што нижа и да се повећа удио екстра и прве класе производа. Међутим и даље највећи проблем ове производње представља нерегулисано тржиште и непостојање квалитетних откупљивача. На подручју општине Нови Град процјењена површина интензивних засада јабучастог воћа је око 20 ha (јабука 10 ha и крушка 10 ha), а од коштичавог воћа заступљена је шљива на 4 ha. Од језграстог воћа на љеску се односи 8 ha и орах 1,6 ha. Што се тиче јагодичастог воћа заснована су четири засада јагоде, а ради се о кооперацији са фирмом Приједорчанка а.д. Од бобичастог воћа интересантан је засад ароније површине 3,6 ha, који је сертификован за органску производњу, као и засад боровнице површине 0,2 ha. Поред Приједорчанке а.д., фирма УНАГРО д.о.о. подигла је хладњачу у Добрљину за складиштење и чување воћа капацитета 750 тона (пет комора по 150 тона). У наредном периоду Приједорчанка а.д. намјерава подстицати ширење засада јагоде, а најављена је и подршка подизању нових засада шљиве чији би кооперанти имали гарантован откуп.

Сточарска производња

Говедарство је водећа грана и представља најпоузданији индикатор развоја аграрног сектора. Производња млијека је најзначајнија грана сточарства на подручју наше општине јер има највећи удио у приходима пољопривредних газдинстава. Објекти и опрема, квалитетна исхрана и добра генетика основни су предуслови за постизање добрих резултата у овој грани сточарства. Она се развија прије свега захваљујући постојању откупљивача и подстицајним мјерама, а у протеклом периоду од екстензивне производње и малих породичних фарми настале су специјализоване фарме за производњу сировог млијека. Како су захтјеви мљехарске индустрије у смислу квалитета све већи дошло је до побољшања квалитета млијека, подизања нивоа знања фармера, побољшања генетских предиспозиција грла и побољшања услова у смислу смјештаја грла. Повећање производње млијека не треба заснивати само на повећаном броју крава, већ на повећању производње млијека по крави. Најбољи фармери са подручја наше општине данас на својим фармама остварују производњу од 28 до 30 литара по крави.

Таб.2 Производња млијека

ПРОИЗВОДЊА МЛИЈЕКА										
Год.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Фарме	27	35	47	56	62	61	62	58	63	56
Кол.	1.048.879	1.428.737	1.849.676	2.437.121	2.586.450	2.805.665	3.016.247	2.994.531	3.464.928	3.497.740

Извор: Одсјек за пољопривреду/ општински подстицаји

У табели бр. 2 приказан је број фарми, у последњих десет година, које се налазе у систему општинских подстицаја и остварују годишњу производњу млијека од најмање 20.000 литара у последњих 10 година. Како се може видјети у табели број 2 фарми се полако смањује док се истовремено количина млијека повећава. Дошло је до повећања производње млијека у 2018. години док је истовремено дошло до благог смањења броја произвођача млијека који остварују право на подстицаје за производњу млијека из буџета општине на основу Правилника о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град за 2018. годину што говори о укрупњавању производње у овом сектору, али и о гашењу мањих произвођача

тако да је евидентна тенденција структурирања у складу са трендовима који владају и у ЕУ гдје такођер долази до укрупњавања фарми. Проблем у овом сектору је свакако и демографија у Новом Граду, Републици Српској и БиХ у цијелини гдје су константно присутни и ризици за наведени сектор у виду миграција становништва из села у градове као и све присутнији тренд имиграције у развијене земље ЕУ-а и свијета.

Тренутно се цјелокупна количина млијека произведена на тржишно оријентисаним фармама откупљује од стране великих прерађивача млијека као што је предузеће „Млијекопродукт д.о.о“ из Козарске Дубице, али и други. Млијеко се откупљује са 70 откупних мјеста од око 144 коопераната, а годишња производња млијека је преко 4 000 000 литара. Мање количине млијека се користе за натуралне потребе домаћинстава док све већи број мањих домаћинстава који имају једну до три краве оријентише на властиту прераду млијека у млијечне прерађевине већином на сиреве и кајмак и сл. које се потом дистрибуирају у урбане средине (Нови Град, Приједор и Бања Лука) посредством приватних канала дистрибуције.

Посматрано са аспекта постигнуте интензивности производње млијечно говедарство новоградске општине још увијек није постигло очекиване резултате у односу на расположиве услове. Велике специјализоване фарме постигле су значајан технолошки напредак у посљедњих неколико година, за разлику од мањих произвођача, који су производњу задржали на одређеном нивоу који није репрезентативан. Најзначајнија препрека развоју мљекарства те подизању и одржавању квалитета млијека на високом нивоу је хигијенско здравствени аспект који је у директној вези са произвођачима. Рјешење треба тражити у додатној едукацији произвођача о свим аспектима правилног држања говеда и производњи млијека, подизању хигијенско здравствених услова у производњи млијека на виши ниво те у организовању локалног откупа и преради млијека у финалне производе.

Успостављањем капацитета за откуп и прераду млијека у квалитетне и тржишно интересантне производе- мини сиране, значајно би се унаприједило тренутно стање у мљекарству на подручју општине Нови Град, посматрано са аспекта малих произвођача. У том правцу су постигнути помаци, а додатни импулс унапређењу прерађивачког сектора дала је имплементација пројекта мини сирана на подручју општине Нови Град. Пројекат „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град „ је у фази имплементације а укупна вриједност пројекта износи 85.928 КМ. Финансијски механизам за интегрисан и одрживи локални развој представља заједничку сарадњу Министарства финансија РС, Министарства локалне управе и самоуправе РС, Развојног програма Уједињених нација (UNDP) и Инвестиционо –развојне банке РС (ИРБРС) који финансирају 75% од укупне вриједности пројекта док општина Нови Град суфинансира пројекат са 25% од укупне вриједности пројекта. Пројекат се односи на развијање прерађивачких капацитета за традиционалне млијечне производе и то првенствено сира, специфичног за подручје новоградског Подгрмечја и Поткозарја. Примарна циљна група пројекта су незапослене жене са села које су већ ангажоване у производњи сира и млијечних производа мањег обима. Жене које почну производњу сира су у обавези да буду регистроване као комерцијално –пољопривредно газдинство. На овај начин жели се допринијети повећању обима дјелатности у сеоским подручјима, као једног од услова уравнотеженог и одрживог руралног развоја на подручју општине Нови Град. Пројектом је планирано покретање 3 мини сиране са дневном производњом сира до 10 кг, те стварање услова за одрживост и повећање обима производње у будућности.

Могућност побољшања производње на говедарској фарми базирана је на квалитету приплодног подмлатка који ће бити кориштен за замјену крава. Примарни задатак у гајењу грла за ремонт јесте да се добију јунице које ће у производним способностима бити супериорније од просјека крава обухваћених излучењем. Циљеви подстицаја који се односе на набавку и узгој квалитетно –приплодних јуница су прије свега узгој здравих приплодних јуница добре плодности са високим производним потенцијалом али и побољшање расног састава музних грла (комбинованих и млијечних раса). С намјером да се горе изнесени циљеви и остваре општина Нови Град учествује у суфинансирању набавке квалитетно-приплодних јуница кроз ИФАД-ов пројекат „Развој руралног пословања“.

За развој мљекарског сектора наше општине, мљекарства на нивоу Републике Српске и цијеле БиХ од великог је значаја недавна одлука Европске комисије којом се Босни и

Херцеговини дозвољава извоз свих врста млијека и млијечних производа у Европску унију (ЕУ). БиХ је тако стављена на листу А и Б земаља којом се дозвољава извоз сировог млијека и млијека са мањим степеном пастеризације што досад није био случај јер је БиХ била на тзв. Ц листи земаља којима је био дозвољен извоз само термички обрађеног млијека. Све горе изнесено доводи до закључка да је сектор млекарства изузетно значајан за нашу општину али и за свеукупан развој пољопривредне производње у цијелини.

На основу Правилника о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град за 2018. годину за развој говедарства издвојено је укупно 54.274, 94 КМ за 72 корисника, а од тог износа за подстицај за производњу крављег млијека је издвојено 47.863,04 КМ за 56 корисника. Произвођачи подстицаје остварују и на основу „Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села“, којим је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС дефинисало подршку производњи млијека кроз премије. Висина премије за кориснике стандардног квалитета износи 0,30 КМ/литру, а за 2018. годину откупљено је 4.285.560,00 литара од 144 коопераната.

Производња говеђег меса је ограничена и не заузима значајно мјесто у укупној сточарској производњи, пошто фонд говеда претежно сачињавају комбиноване расе (симентал), у мањем обиму млијечне (холштајн) док расе за производњу меса уопште нису заступљене. Поред тога основни проблем лошег стања у овој сточарској грани јесте непостојање организованог пласмана утовљених грла. Фокус на примарну производњу, слаба тражња на домаћем тржишту због слабе привредне и куповне моћи погађа овај сектор сточарства имајући на уму да месо спада у неке од најскупљих производа, неколико произвођача ради тов јунади али се жале на веома малу зараду због високих цијена сточне хране и неорганизованог откупа. Општина Нови Град подстиче тов јунади у износу од 200,00 КМ по грлу с циљем узгоја квалитетне товне јунади и стимулсања домаће производње меса.

Гране сточарства као што су свињарство и живинарство ослоњене су првенствено на концентровану храну, па нису толико условљене посједовањем властитог пољопривредног земљишта, али су као високо интензивна производња ограничене недостатком тржишта, организованог откупа и отежаним пласманом, тако да су ове производње највећим дијелом успостављене за потребе домаћинства. На подручју наше општине регистрована су 3 узгајивача свиња прије свега крмача са укупно 44 крмаче. Такође је заступљено и овчарство које се развија захваљујући екстензивном гајењу, коришћењу расположивих ливада и пашњака те могућношћу продаје производа на локалном тржишту. На подручју наше општине регистровано је 9 узгајивача оваца док је у систему подстицаја 6 узгајивача оваца са укупно 1197 оваца.

Пчеларска производња

Пчеларство је једна од најперспективнијих грана пољопривреде наше општине док климатски и географски услови општине погодују организовању и развоју пчеларства. Општина Нови Град се може сматрати центром израде и пласмана пчеларске опреме сјеверозапада Босне и Херцеговине. На подручју наше општине дјелује десет фирми које се баве производњом пчеларске опреме, кошница свих типова, сатних основа, одијела за пчеларе, те остале специфичне опреме. Већина фирми је и извозно оријентисана па ови производи заврше на тржиштима сусједних земаља али и ЕУ.

У евиденцији пчелара и пчелињака евидентирано је 66 пчелара и 3548 кошница. Треба имати у виду да је број пчелара свакако већи јер постоји велики број пчелара са мањим бројем кошница који се нису евидентирали у Одсјеку за пољопривреду. Упис и ажурирање у Евиденцију је обавеза али и услов за остваривање права на премију за производњу и узгој пчела и обавља се два пута годишње крајем марта и крајем септембра текуће године. На подручју општине дјелује и Друштво пчелара Нови Град.

У циљу промоције ове гране пољопривреде почетком септембра одржава се манифестација „Дани пчеларства, воћарства и нашег села – Нови Град“ на којој пчелари наше општине али и окружења представљају своје производе. Циљ ове манифестације јесте да промовише домаће производе са посебним акцентом на пчеларство као производњом са великим потенцијалом.

Прошла 2018. година је била јако добра и медоносна те је просјечна укупна производња меда на подручју општине Нови Град износила преко 50 тона.

На основу Правилника о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град у 2018. години, за развој пчеларства одобрена су средства у износу од 9.270,00 КМ за 35 корисника.

Програм подршке пољопривредном сектору

Произвођачи са подручја општине Нови Град користе подстицајна средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске према Правилнику о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села. Највећи износ средстава се односи на премије за млијеко, регресирање дизел горива, подстицаје за стрна жита, узгој приплодних јуница и оваца, мјере за заштиту здравља животиња, подршку задружном сектору те за рурални развој. У оквиру Планом предвиђених средстава за подстицање развоја пољопривреде и села, корисницима подстицајних средстава са подручја општине Нови Град у буџетској 2017. години одобрено је, како се види у табели бр.3. износ од 1.443.578,32 КМ за 376 корисника. Податке за 2018. годину још нисмо добили од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске али у задњих 5 година подстицаје који остваре наши произвођачи се крећу у просјеку око 1.000.000,00 КМ.

Таб. 3: Подстицајна средства за развој пољопривреде и села за период 2017. годину

ГРУПА	ПОДСТИЦАЈНА СРЕДСТВА	ИЗНОС (КМ)
1.	У оквиру мјера подршке текућој производњи	1.374.078,93
2.	У оквиру мјера подршке дугорочном развоју	19.262,92
3.	У оквиру системских и осталих мјера подршке	50.236,47
	Укупно	1.443.578,32

Извор: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС

Поред подршке ресорног министарства и Општина Нови Град издваја средства за подстицање пољопривредне производње на основу „Правилника о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град“. У 2018. години одобрена средства износе 158.007,97 КМ за 271 корисника.

Поред финансијске подршке континуирано се проводе обуке произвођача као веома значајна активност унапређења пољопривредне производње. Пољопривреда је једна од најдинамичнијих и најиновативнијих области глобалне економије и тражи стручно образовање пољопривредника, како би били оспособљени да прихватају нова знања и нове технологије. Пољопривредни произвођач треба да буде оспособљен за занимање којим се бави, да познаје нове пољопривредне технологије, да рационално користи средства рада, како би остварио што бољи финансијски резултат на газдинству. Имајући у виду наведене чињенице Одсјек за пољопривреду је током године организовао 16 предавања о актуелним темама у пољопривредној производњи на којима је присуствовало 395 произвођача.

Поред наведеног Одсјек за пољопривреду представља сервис за подршку пољопривредном сектору кроз савјетодавне активности, успостављање производње, остваривање права на субвенције и остала расположива средства финансирања, помаже код прилагођавања производње и пословања газдинства актуелним законима и прописима, те обезбјеђује подршку при изради и реализацији пољопривредних пројеката и ради на повезивању произвођача са тржиштем. Како би Одсјек могао да буде ефикаснији те да обезбједи

благовремену и квалитетну подршку свим пољопривредним актерима на подручју наше општине неопходна је константна обука савјетодаваца који су током анализираниог периода присуствовали на 15 обука. Поред наведеног неопходна је боља техничка опремљеност како би се могло брже и ефикасније дјеловати на терену.

Задружни сектор

На подручју општине Нови Град дјелује 11 (једанаест) задруга. Према подацима преузетих од Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ) завршне рачуне за пословну 2017. годину предале су 5 (пет) задруга које врше пословну активност у већем или мањем обиму (ПЗ „Агројапра“ из Доњих Агића, ОПЗ „Подгрмеч“ из Мале Крупске Рујишке, ОПЗ „Спасовина“ из Радомировца, ОЗЗ „Благај“ из Благај Ријеке и ПЗ „Стрижна“ из Доњег Водичева). Задруге ОЗЗ „Агроуна“ из Доњег Водичева, ОЗЗ „Агроподгрмеч“ из Рудица, ЗЗ „Блатна“ из Блатне, ЗЗ „Екопродукт“ из Новог Града и ЗЗ „Сана – Сводна“ нису предале завршни рачун. У току ове пословне године на подручју наше општине регистрована је једна нова задруга ПЗ „Агронова“ из Благај Ријеке и налази се на почетку пословне активности. Од наведених 11 (једанаест) задруга ПЗ „Агројапра“, ОПЗ „Подгрмеч“, ОПЗ „Спасовина“, ПЗ „Стрижна“ и ПЗ „Агронова“ су регистроване у складу са одредбама Законом о пољопривредним задругама Републике Српске (Сл. гл. РС, број: 73/08,106/09, и 78/11). У Регистру пољопривредних и земљорадничких задруга Републике Српске воде се 2 (двје) задруге у којима су закључени стечајни поступци које су брисане из судског регистра (ЗЗ „Агићи 2010. године и ОЗЗ „Рудице“ 2012. године).

Задружни савез Републике Српске посебну сарадњу одржава са ПЗ „Агројапра“ из Доњих Агића која је основана и регистрована 1999. године, пословно је активна и послује у складу са задружним принципима. Ова задруга представља једну од најуспјешнијих задруга у Републици Српској. Чланица је Задружног савеза, редовно се обављају задружне ревизије и има своје представнике у органима управљања Савеза. Задружни савез има успостављену сарадњу и са ПЗ „Стрижна“, ОПЗ „Спасовина“ и ОПЗ „Подгрмеч“ које у већем или мањем обиму својим пословним активностима доприносе развоју пољопривреде на подручју наше локалне заједнице. Према препоруци Задружног савеза у ПЗ „Агроуна“ и ОЗЗ „Благај“ које не врше пословне активности дужи период, а које располажу са значајним материјалним ресурсима, треба покренути поступке пререгистрације у складу са одредбама Закона о пољопривредним задругама и поступке ревитализације пословања. У противном потребно је покренути поступке ликвидације и извршити брисање задруга из судских регистара, а преосталу задружну имовину ставити у функцију оснивања нових задруга или постојећих задруга на подручју њихове задружне активности.

Када су у питању подстицаји, задруге имају константну подршку од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске кроз Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села као и кроз пројекат ИФАД/Јединица за координацију пољопривредних пројеката. Поред тога задруге са подручја наше општине могу остварити подршку и од Општине Нови Град кроз Правилник о подстицајима у пољопривредној производњи на подручју општине Нови Град“.

Закључак

Пољопривредна производња је на подручју наше општине веома важна грана привреде јер за становнике руралних подручја представља основни извор прихода док за већину становника градског подручја обезбјеђује додатни извор прихода. С обзиром на расположиве ресурсе пољопривреда има највећи развојни потенцијал, а нарочито је важна јер пружа могућност за самозапошљавање на властитим имањима. Поред запошљавања и производње хране пољопривреда доприноси и развоју других дјелатности у руралном подручју.

Међутим, развој пољопривреде је увијек повезан са комплексним проблемима. Један од проблема је што највећи дио произвођача и њихових породица које су ангазоване у пољопривреди немају формално запослење. Поред отежане продаје пољопривредних производа проблем је и тај што се многи аспекти пољопривреде налазе у „сивој зони“. Кад су у питању закони, област пољопривреде је регулисана на ентитетском нивоу али одређени послови су у надлежности Министарства спољне трговине и економских односа БиХ као и три агенције на државном нивоу и то за ветеринарство, фитосанитарну заштиту, безбједност хране те област спољно – трговинског пословања и заштите домаће производње. Проблем је управо то што је наведена област и даље најмање уређена у односу на све факторе привређивања што домаће произвођаче ставља у неконкурентан положај у односу на произвођаче у окружењу.

И поред постојања подстицајних средстава проблеми у пољопривреди се тешко превазилазе. Пољопривреду карактерише специфичност производног циклуса, спор обрт капитала, ниска профитабилност производње, недовољност властитих извора финансирања, споро укупњавање посједа, али највећи проблем је недостатак квалитетних откупљивача. Поред тога константно је присутна опасност од губитка прихода због климатских промјена које се огледају у порасту просјечних температура и све учесталијим екстремним временским приликама. Ове промјене узрокују и промјену вегетацијског периода, распореда падавина и повећање ризика за пољопривредне произвођаче у смислу појаве града, мраза те могућности веће појаве болести и штеточина. Како се услови производње интензивно мијењају пољопривредни сектор мора припремити техничко-технолошки и институционални одговор на ове проблеме.

Такође, велики проблем је прилагођавање тржишту које захтијева квалитет, константност те квантитет. Зато је потребно улагати велике напоре у повећање обима производње, интензивнију специјализацију, стављање у функцију неискориштених ресурса, изградњу модерног система за осигурање квалитета и сигурности производа те увођење система строгих стандарда и прописа за производњу хране. Како би пољопривреда као грана са великим развојним потенцијалом могла да искористи бројне могућности неопходно је јачање институција, подизање нивоа ефикасности рада свих субјеката, вишегодишње планирање и стварање стабилног окружења.

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА
Дамир Шевић, дипл.инж.пољ.